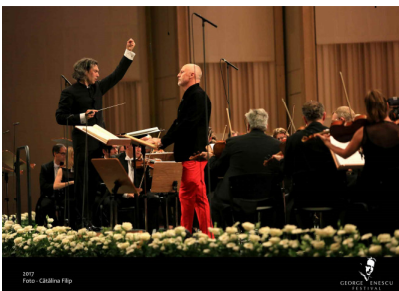

Festivalul George Enescu (I). Primele patru zile

(Costin Popa – 11 septembrie 2017)

Vladimir Jurowski și Paul Gay
(OEDIPE, foto Cătălina Filip)

O inaugurare cu opera „Oedipe” era mai mult decât necesară. Dacă n-a fost să fie printr-o producție scenică a oricărui teatru ce o are în repertoriu, preferabil Opera Națională București, binevenit s-a arătat un concert cu susținere internațională de prestigiu, mai ales prin prezența pe podium a celebrei London Philharmonic Orchestra, condusă de Vladimir Jurowsky. Cu concursul unor soliști remarcabili, români și străini, al Corului Filarmonicii George Enescu și Corului de copii Radio. Sugestia dramaturgică a venit prin proiecțiile moderne de pe noul ecran gigant al fundalului Sălii Mari a Palatului. O inaugurare de succes.

Programarea înghesuită a concertelor primei zile a făcut ca audiția uverturii operei „Griselda” de Vivaldi – ce a deschis la Ateneu programul dedicat compozitorului baroc de ansamblul „Europa Galante” – să fie ratată, cu tot crosul accelerat al melomanilor între cele două săli. De luat aminte.

Vivica Genaux
(Foto Andrei Gîndac)

Noroc că vocea cu totul specială a mezzosopramei Vivica Genaux a putut fi receptată în toate cele patru arii propuse. Un glas cu irizații de contraltă, capabil de subtile inflexiuni în lamento-uri și creșteri graduale de la pianissimo la forte, venind de la o artistă ce folosește respirațiile în favoarea expresiilor. Agilitățile scriiturilor au avut impecabilă și ușoară redare. Grupate în secțiuni cu subtitlurile „Ultimele succese în Veneția”, „Plecare din Veneția”, „La Viena” și „De profundis”, concertele, uverturile, sonata, ca și ariile au găsit în instrumentiștii aflați sub bagheta lui Fabio Biondi (dirijor și solist la vioară și viola d'amore) tălmăcitori ce cunosc secretele muzicii baroce și le expun în fermecătoare tonuri și culori.

Obișnuitul ciclu „Mari orchestre ale lumii” a continuat cu al doilea concert al filarmoniștilor londonezi, sub aceeași baghetă, într-o selecție Wagner (Preludiul la primul act al operei „Tristan și Isolda”, înfățișat în atmosferă de liniște și reculegere, de culminație răscolitoare, cu dezlegare transcendentală, cu potrivită expunere a leitmotivelor), Berg (Concertul pentru vioară și orchestră, solist Christian Tetzlaff, un artist profund, dar care s-a simțit în ușoară inferioritate la dialogurile dinamice cu orchestra) și Șostakovici (o imensitate sonoră, Simfonia a XI-a în sol minor, op.103 „1905”).

Agitație browniană

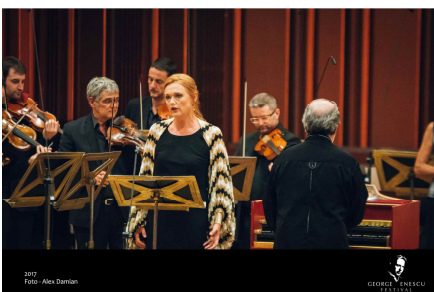
Joshua Bell la autografe
(Foto Cătălina Filip)

Renumita Academy of St Martin in the Fields a venit la București condusă de directorul său muzical și dirijor principal Joshua Bell, cu un program Beethoven – Bruch, în care artistul a ocupat locul concertmaestrului în cele două lucrări beethoveniene și cel al solistului, în Concertul nr.1 pentru vioară și orchestră în sol minor, op.26 de Max Bruch. Din ambele posturi, a și dirijat. Sub bagheta sa, ansamblul și-a probat cu prisosință virtuțile, Uvertura „Egmont”, op.84 a sunat revoluționar, cu crescendo-uri amenințătoare către vârtejul finalului, iar Simfonia a V-a în do minor, op.67 a expus sonorități ca într-o agitație browniană, venite dintr-un tempo tensionat și atacuri viguroase, fulminante, într-o colosală și monumentală dinamică. Omogenitatea între partidele instrumentale rămâne una dintre însușirile dobândite încă de pe vremea fondatorului, Sir Neville Marriner. Ca și calitatea articulării, alt teritoriu de preocupare intensă pe parcursul celor aproape șase decenii de existență a formației.

Joshua Bell este un tehnician virtuoz, cotropit de elan romantic pulsant, cu cantabilitate seducătoare, intensă energie pozitivă, totul pus în slujba emoției. Pe care o transmite fără opreliști.

În timpul concertului de Max Bruch, călușul viorii Stradivarius 1713 (ce aparținuse legendarului Bronislaw Huberman) a cedat și artistul a împrumutat instrumentul concertmaestrului, revenind la vioara sa de îndată ce a fost, cât de cât, reparată de colegul din orchestră. Publicul a avut însă timp să constate diferențele de calitate sonoră între cele două viori.

Cultură stilistică fără reproș

Magdalena Kožená
(Foto Alex Damian)

Tot în ziua a doua a festivalului, mezzosoprana cehă Magdalena Kožená, soția renumitului șef de orchestră Sir Simon Rattle, a fost oaspetele Ateneului, în compania Venice Baroque Orchestra, dirijată de Andrea Marcon. Cu un program integral dedicat lui Georg Friedrich Händel. Barocul a fost la el acasă, prin asocierea solistei, reputată specialistă într-un asemenea repertoriu, cu ansamblul italian fondat de Marcon. La ore de noapte, simbioza performerilor a electrizat publicul ce străbătuse diluviul dezlănțuit afară.

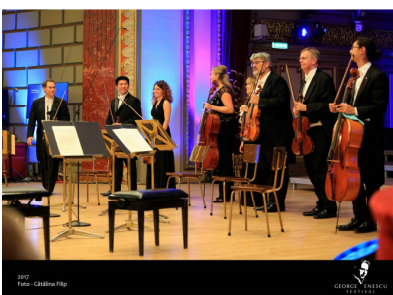
Stăpână pe o cultură stilistică fără reproș, artista a pornit în demersul său de la solida capabilitate tehnică, aplicată unui glas care nu impresionează în primul rând prin volum, culoarea vocală este mai degrabă sopranilă, iar registrul grav are rezonanțe estompate. Dar interpretarea Magdalenei Kožená a devoalat întreaga paletă de daruri care i-a consolidat reputația, derularea agilităților în cânt silabic sau vocalizat, eleganța în frazare, sunetele flautate de puritate instrumentală,

virtuozitatea, expresivitatea. În program au figurat arii din „Giulio Cesare in Egitto”, „Agrippina”, „Rinaldo”, „Alcina”, „Ariodante”.

Creșterea în aplomb a lecturilor către ultimele secvențe ale concertului a fost realmente magnetizantă.

Venice Baroque Orchestra sub conducerea lui Andrea Marcon a interpretat Concerti grossi „în Si bemol major, op.3, nr.2, HWV 313”, „în Sol major, op.6, nr.1, HWV 319” și „în la minor op.6, nr.4, HWV 322”, alături de scurta Uvertură a operei „Ariodante”, HWV 33, prilejuri de etalare a limpezimii de sunet, a acurateții atacurilor și broderiilor înscrise pe portativ, a omogenității celor 16 instrumentiști, asociați dirijorului și clavecinistului Marcon.

London Philharmonic Players

London Philharmonic Players
(Foto Cătălina Filip)

Opt minunați instrumentiști, remarcabile individualități, reușiți într-un ansamblu sudat extraordinar, ce a dedicat publicului de la Ateneu două octete pentru coarde, „în Mi bemol major, op. 20” de Mendelssohn și „în Do major, op. 7” de Enescu. Romanticismul german, iradiant încă din prima mișcare, „Allegro moderato con fuoco”, a fost susținut de tonuri calde, gânditoare („Andante”), de virtuozitate în sonorități aerisite („Scherzo. Allegro leggierissimo”) și confirmarea discursului elocvent („Presto), cu intervenții de substanță ale primei viori, Pieter Schoeman.

Octetul enescian a beneficiat de o parcurgere adâncită, în care melodia expusă de viola primă (David Quiggle) în mișcarea de debut, „Très modéré”, s-a continuat cu atacuri tăioase („Très fougueux”) și jocuri ale contrastelor, dovezi ale înțelegerii profunzimilor enesciene.

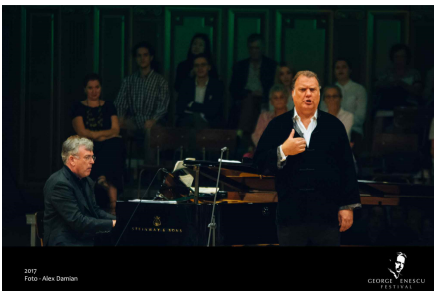
Un posibil Oedipe?

Organizatorii Festivalului George Enescu s-au descurcat de minune în privința înlocuirii recitalului celebrului pianist Lang Lang, indisponibil. Au ales să invite un artist la fel de faimos, bas-baritonul galez Bryn Terfel, de peste 25 de ani vedetă a marilor scene de operă, a podiumurilor de concert, stăpânul unui repertoriu impresionant.

Pentru București, pentru sala Ateneului Român, s-a fixat la un program eclectic, contrastant, alcătuit din piese deloc cunoscute la noi, inspirate de folclorul ținutului natal, cărora le-a adăugat lieduri romantice germane și un omagiu adus baritonului american John Charles Thomas (1891-1960), popular în țara sa natală, dar cvasi-necunoscut în România.

Ca și alura, glasul galezului este un colos impunător, monolitic, ceea ce se traduce printr-o rară egalitate între registre, pe un ambitus complet ce pornește de la sunetele grave consistente și până la cele acute. Țesăturile vocale ale partiturilor din program au fost centrale, în larga lor majoritate, au comportat doar trei-patru sunete înalte, însă cel din urmă (pentru „The Green Eyed Dragon” de Newman), fulminant, copleșitor, a tunat, a zguduit Ateneul din temelii. Secretul mării cariere a lui Bryn Terfel pornește de aici, din masivitatea glasului și din omogenitatea stupefiantă. Desigur, culoarea caldă, plămădirea cu sens a desenelor melodice, înțelegerea textului, expresivitatea

amănunțită, nuanțele, tehnica respirației lungi s-au adăugat darurilor native și i-au configurat interpretările.

Malcolm Martineau și
Sir Bryn Terfel
(Foto Alex Damian)

Nu în ultimul rând, Bryn Terfel este un „charmeur”, un comunicator apropiat cu publicul căruia, la concert, i-a prezentat cu umor piesele mai puțin cunoscute și a interpretat ca un adevărat „showman” bis-urile, „If I were a rich man” din musicalul „Fiddler on the roof” de Jerry Bock și serenada lui Don Giovanni „Deh vieni alla finestra”, puternic parodiată (păcat pentru Mozart!).

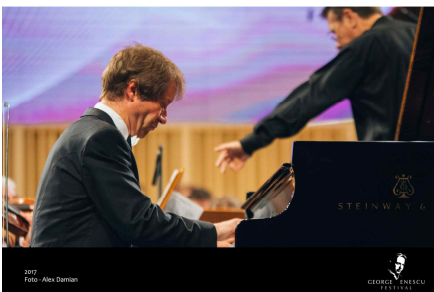
Primele trei piese au fost interpretate în limba galeză, cu expresii descriptive eroice surprinzătoare, dar gânditoare, susținute de rafinate moliciuni în pianissimo și articulări solide. Programul primei părți a continuat în limba engleză cu o selecție din „The songs of travel” de Ralph Vaughan Williams (patru lieduri în care remarcă merge către modelări ale desenului melodic, poetică îngemănată cu autoritatea cântului), urmată de un florilegiu aparținând ciclului tradițional „The Celtic Islands”, plin de contraste între amploarea sonoră, accentuată câteodată violent și tentele în „mezzavoce”.

Hotărât lucru, Terfel este un desăvârșit plastician, creator de imagini impregnate cu sentimente, fapt dovedit și prin tălmăcirea buchetului de cântece tradiționale galice, prin opusurile lui Schumann sau Schubert. Subtilitățile au guvernat la tot pasul, cu inteligență.

A acompaniat la pian, cu maximă implicare în textura sonoră, Malcolm Martineau, foarte cunoscut partener al multor vedete lirice.

După recital, reflectând la înzestrările de glas ale lui Bryn Terfel, la virtuțile sale interpretative, m-am gândit la rolul Oedipe. De ce n-ar face pasul?

Pletnev, un metronom, Andreescu, arhitectul marilor efluvii sonore

Nikolai Lugansky și Mikhail
Pletnev (Foto Alex Damian)

În interpretarea Russian National Orchestra, a Corului de femei Radio (pregătit de Ciprian Țuțu) și dirijorului Mikhail Pletnev, poemul simfonic „Isis”, orchestrat de Pascal Benteiu după schițele lui George Enescu a primit irizații străvezii, sonorități oedipiene și incantații admirabil distilate.

De două ori Prokofiev, Concertul nr.3 pentru pian și orchestră în Do major, op.26 și Simfonia a VI-a în mi bemol minor, op.111 au fost momentele demonstrării apetenței instrumentiștilor ruși, solistului Nikolay Lugansky și șefului de orchestră pentru muzica națională. Tehnician desăvârșit, pianistul a cântat cu grație, dar și cu vârfuri de vârtej dramatic sau implicări turbulente.

Pletnev este un metronom, cartezian în gestică-i minimalistă, fără efuziuni excesive, însă precis și amănunțit în indicații. În simfonie, a subliniat melodiile romantice ale „cordarilor” („Largo”), întrepătrunse de semnalele amenințătoare al unei formidabile tube, remarcată încă din prima parte, „Allegro moderato”, a accentuat desenele melodice jucăușe ale celei de-a treia mișcări, „Vivace”.

Horia Andreescu
(Foto Eugen Oprina)

În seara următoare, cu Horia Andreescu la pupitru, Russian National Orchestra a oferit un program ce a debutat cu Patru dansuri din Suita de balet „Estancia” de Ginastera, o pată de culoare ce a dezlănțuit energii și ritmuri. Eleganța a fost firul călăuzitor al mișcărilor dansante.

Tonul îngrijit și cultivat al lui Vadim Repin au impresionat în scurta „Arie și Scherzino” de Enescu, precum și în Concertul pentru vioară și orchestră de Sir James MacMillan, primă audiția românească. Alături de performerii, prezent în Sala Mare a Palatului, compozitorul a primit elogiile publicului.

Ultima parte a serii a cuprins Simfonia a V-a în mi minor, op.64 de Ceaikovski, în care arhitectura concepută de temperamentalul dirijor a cuprins o expresivă redare a planurilor sonore de mare varietate. „Andante-Allegro con anima”, prima parte, a răsunat de chemările imensității stepei ruse, cu creșteri pline de suflu romantic spre culminațiile susținute de alămurile tăioase. Frazele largi, evocator – descriptive ale cornului în „Andante cantabile, con alcuna licenza” au sensibilizat spiritul, eleganța a fost conductul părții a treia „Valse. Allegro moderato”, în timp ce tensiunea extremă a dezvoltat sonorități covârșitoare în ultima mișcare „Finale. Andante maestoso – Allegro vivace”. O lectură – reper.